

Operator de date cu caracter personal 3170

Dosar nr. 8549/118/2022**

R O M Â N I A
CURTEA DE APEL CONSTANȚA
SECȚIA I CIVILĂ

DECIZIA CIVILĂ NR. 663/AS
Ședința publică din data de 13.11.2024
Complet specializat pentru cauze privind
conflicte de muncă și asigurări sociale

PREȘEDINTE Adriana - Ioana Sincu - Badea
Judecător Geta - Cristina Gheorghe

Grefier Margareta Cioroiu

S-a luat în examinare apelul civil formulat de apelanta pârâtă **CASA DE PENSII SECTORIALĂ A MINISTERULUI AFACERILOR INTERNE**, împotriva sentinței civile nr. 1367 din 24.04.2024 pronunțată de Tribunalul Constanța în dosarul nr. 8549/118/2022**, în contradictoriu cu intimatul reclamant **BETERINGHE VASILICĂ DĂNUȚ**, având ca obiect pretenții, despăgubiri, obligația de a face.

La apelul nominal făcut în ședință publică se constată lipsa părților.

Procedura este legal îndeplinită, potrivit prevederilor art. 157 și următoarele din Codul de procedură civilă.

S-a făcut referatul cauzei de către grefierul de ședință, prin care s-au evidențiat părțile, obiectul litigiului, mențiunile privitoare la îndeplinirea procedurii de citare și stadiul procesual precum și faptul că apelul este declarat în termen, motivat și scutit de plata taxei judiciare de timbru. Totodată, a învederat că s-au depus la data de 11.11.2024, de intimatul reclamant note scrise – precizări și cerere de acces la dosarul electronic.

Instanța, reținând că nu s-au formulat cereri noi în probațiune și socotindu-se lămurită, luând act și de cererea părților de judecare a cauzei în lipsă, în considerarea art. 394 din Codul de procedură civilă încheie dezbaterile și rămâne în pronunțare asupra apelului dedus judecării.

C U R T E A

Asupra apelului civil de față, reține:

I. Procedura în fața primei instanțe

Prin cererea înregistrată pe rolul Tribunalului Constanța – Secția I Civilă la data de 19.12.2022 sub număr unic de dosar 8549/118/2022, reclamantul **BETERINGHE VASILICĂ DĂNUȚ** a formulat cerere de chemare în judecată a pârâtei **CASA DE PENSII SECTORIALĂ A MINISTERULUI AFACERILOR INTERNE**, prin care a solicitat obligarea acesteia la restituirea sumei corespunzătoare de asigurări sociale de sănătate (CASS), începând cu luna ianuarie 2022, precum și obligarea pârâtei la restituirea sumei solicitate la capătul I din acțiune actualizate cu indicele de inflație, la care se adaugă dobânda legală aferentă, începând cu data de 01.01.2022 și până la data plății efective.

În cuprinsul cererii, reclamantul a arătat, în fapt, că potrivit O.U.G. nr. 130/2021 privind unele măsuri fiscal-bugetare, prorogarea unor termene, precum și pentru modificarea

și completarea unor acte normative, începând cu data de 01.01.2022 pârâta, a diminuat lunar quantumul pensiei acestuia prin instituirea unei contribuții la bugetul Fondului național unic de asigurări sociale de sănătate în sensul că începând cu luna ianuarie 2022 pârâta i-a oprit lunar o sumă de bani aferentă contribuției de asigurări sociale de sănătate. Astfel, prin diminuarea quantumului pensiei reclamantului, a fost afectat dreptul la pensie prevăzut de către art. 47 alin. 2 din Constituția României, situație de fapt care este contrară art. 115 alin. 6 din Constituția României, temei de drept care interzice afectarea drepturilor și libertăților fundamentale prin ordonanțe de urgență.

În continuare reclamantul a arătat că potrivit Curții Constituționale adoptarea ordonanțelor de urgență numai în scopul contracarării unei măsuri de politică legislativă, adoptată de Parlament, încalcă art. 1 alin. 4, art. 61 alin. 1 și art. 115 alin. 4 din Constituție.

Prin urmare, reclamantul a susținut că potrivit jurisprudenței în materia reglementării condițiilor de acordare a pensiilor și modul de calcul al acestora, legiuitorul este ținut să respecte prevederile constituționale referitoare la interzicerea afectării drepturilor și libertăților fundamentale prin ordonanțe de urgență.

În drept, cererea a fost întemeiată pe dispozițiile art. 47 alin. 2 și art. 115 alin. 6 din Constituția României.

La data de 20.01.2023 pârâta Casa de Pensii Sectorială a Ministerului Afacerilor Interne a depus la dosarul cauzei întâmpinare, prin care, în prealabil, a invocat excepția necompetenței funcționale a completului de judecată, excepția netimbrării, excepția lipsei calității procesuale pasive, iar asupra fondului pârâta a solicitat respingerea cererii de chemare în judecată ca neîntemeiată.

Asupra fondului cauzei, pârâta a arătat în raport de situația anterioară publicării Deciziei Curții Constituționale nr. 650/ 2022 în Monitorul Oficial nr. 1262, că aceasta a procedat legal și corect în conformitate cu prevederile legale în vigoare, la reținerea cotei de contribuție de asigurări sociale de sănătate, care este de 10%, tuturor beneficiarilor de pensie militară de stat ale căror cuantumuri brute aflate în plată au fost peste suma de 4.000 lei, indiferent de data trecerii în rezervă.

În raport de situația ulterioară publicării Deciziei Curții Constituționale nr. 650/15 decembrie 2022 în Monitorul Oficial nr. 1262, pârâta a precizat că potrivit dispozițiilor art. 147 alin. 4 din Constituție „Deciziile Curții Constituționale se publică în Monitorul Oficial al României. De la data publicării, deciziile sunt general obligatorii și au putere numai pentru viitor”. Aceste prevederi constituționale, reluate, la nivel legal, prin art. 11 alin. 3 și art. 31 alin. 1 din Legea nr. 47/1992, consacră efectele deciziilor Curții Constituționale, respectiv aplicarea pentru viitor și caracterul general obligatoriu al acestora.

În continuare pârâta a menționat faptul că în doctrină s-a apreciat că, în astfel de situații Decizia CCR nu ar fi aplicabilă chiar dacă acțiunea ar fi introdusă în termenul de prescripție. „Curtea a reținut că partea nu mai poate solicita aplicarea deciziei de admitere, întrucât decizia de admitere a Curții nu poate constitui temei legal pentru o acțiune în justiție, în caz contrar consecința fiind extinderea efectelor deciziei Curții pentru trecut.”

Raportat la dobânzile solicitate de către reclamant, pârâta, invocând dispozițiile art. 1539 din Codul Civil, a susținut că nu există temei legal care să permită achitarea de către aceasta a dobânzii legale pentru pretinsele drepturi de pensie neacordate, deoarece, în raport de dispozițiile art. 11, art. 1235 și următoarele din Codul civil, contravine prevederilor legale.

În ceea ce privește pretenția reclamantului de actualizare a sumei cu indicele de inflație, pârâta a arătat faptul că această soluție ar avea în vedere principiul reparării integrale a prejudiciului, consacrat de art. 1530 Noul Cod civil potrivit căruia: Creditorul are dreptul la daune-interese pentru repararea prejudiciului pe care debitorul i l-a cauzat și care este consecința directă și necesară a neexecutării fără justificare sau, după caz, culpabile a obligației. Aceasta apreciind că aplicarea cumulativă a dobânzii legale și actualizarea cu

indicele de inflație este contrară dispozițiilor prevăzute de Legea nr. 223/2015, cu modificările și completările ulterioare și fără temei legal. Totodată pârâta a mai opinat că prin această modalitate, se eludează dispozițiile legale incidente și, în mod cu totul nejustificat se produce o îmbogățire fără just temei a patrimoniului reclamantului.

În continuare pârâta a arătat, referitor la solicitarea reclamantului de obligare a acesteia la plata cheltuielilor de judecată, că potrivit art. 452 din Codul de procedură civilă, partea care pretinde cheltuieli de judecată trebuie să facă, în condițiile legii, dovada existenței și întinderii lor.

În drept, întâmpinarea a fost întemeiată pe dispozițiile art. 205-208 din Codul de procedură civilă, precum și toate prevederile legale invocate prin prezenta întâmpinare.

Prin sentința civilă nr. 1367 pronunțată la data de 24.04.2024, Tribunalul Constanța a respins excepția lipsei calității procesual pasive ca nefondată și a admis în parte acțiunea formulată de reclamantul Beteringhe Vasilică Dănuț, în contradictoriu cu pârâta Casa de Pensii Sectorială a Ministerului Afacerilor Interne.

A respins cererea de obligare a pârâtei la restituirea sumei reprezentând CASS ca rămasă fără obiect.

A obligat pârâta să plătească reclamantului contravaloarea actualizării cu rata inflației a sumei de 4440 lei și dobânda legală aferentă sumei de 4440 lei.

Pentru a pronunța această hotărâre, prima instanță a avut în vedere următoarele:

Asupra excepției lipsei calității procesual pasive a pârâtei Casa Județeană de Pensii Constanța, Tribunalul a reținut, prin prisma materialului probator existent la dosarul cauzei și a dispozițiilor normative incidente, faptul că această excepție nu este întemeiată.

Conform art. 36 din Codul de procedură civilă, calitatea procesuală rezultă din identitatea dintre părți și subiectele raportului juridic litigios, astfel cum acesta este dedus judecătii. În ceea ce privește existența sau inexistența drepturilor și a obligațiilor asumate, teza finală a aceluiași text de lege stabilește că este vorba despre o chestiune de fond, astfel că nu poate fi supusă analizei formale pe cale de excepție.

Aplicând aceste dispoziții legale cererii de față, prima instanță a reținut că pârâta Casa de Pensii Sectorială a Ministerului Afacerilor Interne este cea care a procedat la reținerea CASS din pensia cuvenită reclamantului, astfel că tot ei îi revine și eventuala obligație de restituire a sumelor reținute, în măsura stabilirii caracterului lor nedatorat.

Împrejurarea că terțe persoane au beneficiat în concret de aceste rețineri din pensie privește raporturile juridice dintre pârâta și respectivele entități și nu dă naștere unor raporturi juridice direct între reclamant și aceste pârâte, pentru a fi justificată calitatea lor procesuală pasivă.

Față de cele arătate, prima instanță a respins excepția lipsei calității procesual pasive a pârâtei Casa de Pensii Sectorială a Ministerului Afacerilor Interne, ca nefondată.

Analizând susținerile pârâtei referitoare la rămânerea fără obiect a cererii, prima instanță a reținut incidența art. 1 din O.U.G. nr. 4/2023 și faptul că modul de restituire a sumelor reținute cu titlu de contribuții de asigurări sociale de sănătate pentru persoanele fizice care au calitatea de pensionari, în privința pensiilor care depășesc 4.000 lei, a fost reglementat de către organul executiv, astfel încât procesul să se desfășoare într-un interval de timp rezonabil și să poată fi susținut de la bugetul de stat, iar cu începere din data de 01.03.2023 reclamantul primește lunar tranșa eferentă reținerilor de CASS supuse restituirii.

Cum pretențiile deduse judecătii au fost soluționate fără a se mai impune intervenția instanței, prima instanță a respins ca rămasă fără obiect cererea de obligare a pârâtei la restituirea sumei reprezentând CASS.

Față de capătul de cerere privind acordarea actualizării cu rata inflației, prima instanță l-a admis, reținând prevederile art.1531 alin.1 din Codul civil, cu argumentarea că scopul actualizării este acela de a menține valoarea reală a obligației monetare la data efectuării plății,

așa încât aceasta se acordă cu titlu compensatoriu și se raportează la pierderea efectiv suferită (damnum emergens).

II. Procedura în fața instanței de apel

Împotriva sentinței civile nr. 1367 pronunțată la data de 24.04.2024 de Tribunalul Constanța, a declarat apel pârâta Casa de Pensii Sectorială a Ministerului Afacerilor Interne, criticând-o pentru nelegalitate și netemeinicie.

Astfel, a arătat că a înțeles să critice sentința civilă sus menționată din prisma faptului că instanța de fond a dat o soluție greșită excepțiilor procesuale invocate prin întâmpinare de către pârâtă, consecința directă a nerespectării dispozițiilor art. 248 din Codul de procedură civilă, precum și a ordinii de soluționare a excepțiilor procesuale fiind pronunțarea unei soluții eronate, nelegale și netemeinice, prin care a acordat despăgubiri necuvenite intimatului reclamant.

În ceea ce privește excepția necompetenței funcționale a Secției Civile, a opinat că soluția primei instanțe este nelegală și netemeinică întrucât aceasta a fost pronunțată de o instanță necompetentă material să judece cauza având ca obiect restituirea unor creanțe fiscale - contribuții de asigurări sociale de sănătate-contribuții care se circumscriu dreptului fiscal și nu legii speciale nr. 223/2015 privind pensiile militare de stat.

A înțeles să critice sentința civilă și din prisma soluționării greșite a excepției netimbrării cererii de chemare în judecată, având în vedere că obiectul cererii se circumscrie legii contenciosului administrativ și fiscal, astfel că era necesară timbrarea cererii de chemare în judecată. În acest sens, a solicitat a se observa dispozițiile art. 148 alin. 6 din Codul de procedură civilă.

A învederat că un alt motiv de nelegalitate a soluției instanței de fond este soluționarea greșită a excepției lipsei calității procesuale pasive a Casei Sectoriale de Pensii a M.A.I, scăpând din vedere faptul că contribuția de asigurări sociale de sănătate este o creanță fiscală și nu un drept de asigurări sociale (drept de pensie) stabilit ori administrat în virtutea Legii nr. 223/2015 și, mai mult decât atât, Casa Sectorială de Pensii a M.A.I. nu încasează la bugetul propriu sumele reprezentând CASS, ci doar a reținut și virat la bugetul de stat sumele reprezentând CASS în temeiul calității de plătitor de venit la sistemul de asigurări sociale de sănătate prevăzut de art. 153 alin. 1 din Codul Fiscal.

În continuare, a invocat dispozițiile art. 168 alin. 1 din același act normativ; nelegalitatea respingerii excepției lipsei calității procesuale pasive a instituției apelante constă în aceea că prima instanță nu a analizat tipul raportului juridic dedus judecătii în sensul stabilirii dacă acesta este unul de drept public sau privat și nici temeiurile legale pe care intimatul-reclamant și-a întemeiat acțiunea – art. 9 din Legea nr. 554/2004 a Contenciosului Administrativ și Fiscal.

Or, față de obiectul acțiunii intimatului reclamant, calitate procesuală pasivă are Guvernul României în calitate de emitent al actului normativ prejudiciabil contestat în fața instanței pentru că raportul juridic dedus judecătii este unul de drept public, iar pe de altă parte, izvorul acțiunii intimatului reclamant este reprezentat de prejudiciul cauzat de art.XXIV pct. 13 din OUG nr. 130/2021 ce a fost declarat neconstituțional prin decizia nr. 650/15.12.2022 pronunțată de Curtea Constituțională, decizie ce a fost publicată în MOF la data de 28.12.2022.

În acest sens, a solicitat a fi avute în vedere prevederile art. 9 alin. 4 coroborate cu cele ale alin. 5 din Legea nr. 554/2004, impunându-se angajarea răspunderii administrative patrimoniale a emitentului O.U.G. nr. 130/2021 declarată neconstituțională și prin raportare la care cel în cauză solicită despăgubiri, respectiv a Guvernului României.

Mai mult, prin dispozițiile art.2 din OUG nr 4/2023 se reglementează modalitatea de restituire a sumelor privind contribuția de asigurări sociale de sănătate, care se va realiza prin transferul sumelor respective către beneficiari, efectuat de Casa Națională de Asigurări de

Sănătate către Casa Națională de Pensii Publice și ulterior către Casa de Pensii Sectorială a M.A.I, calitatea instituției apelante fiind doar de intermediar/terț în cauză, neputând fi angajată răspunderea patrimonială a Casei Sectoriale de Pensii a MAI într-un litigiu/raport juridic de drept public față de care este străină.

Totodată, a învederat faptul că, obligația civilă este un raport juridic civil care se constituie între, cel puțin, două persoane. Astfel, raportul obligațional este alcătuit din două laturi inseparabile: una activă, adică creditorul (și dreptul său de creanță) și una pasivă, adică debitorul (și datoria ce-i incumbă).

În concluzie, Casa de Pensii sectorială a M.A.I. în temeiul prevederilor legale menționate anterior, a reținut contribuția de asigurări sociale de sănătate la sursă și ulterior a virat sumele în cauză la bugetul de stat gestionat de Ministerul Finanțelor Publice, prin A.N.A.F, destinația finală a acestora fiind Casa Asigurărilor de Sănătate a Apărării, Ordinii Publice, Siguranței Naționale și Autorității Judecătorești, denumită în continuare C.A.S.A.O.P.S.N.A.J, astfel a solicitat admiterea excepției și respingerea acțiunii ca fiind îndreptată împotriva unei persoane fără calitate procesual pasivă.

Pe fond, a criticat sentința civilă din punct de vedere al soluționării eronate a petitelor accesorii și acordării de despăgubiri constând în daune moratorii și compensatorii a căror natură juridică nu a fost avută în vedere de instanța de fond.

Nelegalitatea și netemeinicia soluției primei instanțe constă în aceea că, deși prima instanță a constatat faptul că nu sunt îndeplinite cumulativ condițiile privind exercitarea acțiunii civile prevăzute de art. 32 din Codul de procedură civilă și a respins petitul principal ca rămas fără obiect din prisma constatării lipsei de interes pe tot parcursul derulării procesului, aceasta în mod eronat și contrar prevederilor art. 30 alin. 4 din Codul de procedură civilă a admis petitul accesoriu privind acordarea de despăgubiri în beneficiul intimatului reclamant, reținând eronat culpa procesuală în sarcina unei instituții care nu a fost și nu este parte a raportului juridic de drept public dedus judecății și fără ca aceasta să aibă calitate procesuală pasivă în cauză.

Astfel, obiectul este o condiție esențială a acțiunii civile în justiție, această cerință trebuind a fi îndeplinită atât la introducerea cererii, cât și ulterior, pe parcursul derulării litigiului, alături de capacitatea procesuală, calitatea procesuală și interesul promovării acțiunii în justiție, în mod cumulativ.

Or, pe lângă formularea unei pretenții, partea care inițiază o procedură judiciară trebuie să justifice și un interes, caz în care a solicitat să se constate că interesul în exercitarea unei acțiuni civile este dat de folosul efectiv pe care cel în cauză l-ar obține în ipoteza admiterii forme procedurale exercitate Astfel, faptul că interesul de a acționa nu mai subzistă ulterior publicării în MOF a O.U.G. nr. 4/2023, atrage respingerea cererii ca lipsite de interes.

Mai mult, instanța de fond s-a raportat la cuponul de pensie depus de intimatul reclamant în dovedire în detrimentul dispozițiilor art. 1 alin. 1 din O.U.G. nr. 4/2023.

În continuare, a invocat dispozițiile art. 2 alin. 1 - 3 al actului normativ mai sus invocat și a subliniat că legiuitorul a intervenit legislativ și a stabilit un termen rezonabil pentru restituirea lunară a sumelor de bani reținute din veniturile din pensii realizate de persoanele fizice cu titlu de contribuții de asigurări sociale de sănătate de la data de 01.01.2022 până la data de 27.12.2022 inclusiv, măsură ce intră în marja de apreciere a statului respectând atât dreptul de acces la justiție, cât și dreptul la un proces echitabil (sub aspectul duratei procedurii).

Prin urmare, restituirea eșalonată a unor sume de bani, urmare a declarării ca neconstituționale a unor dispoziții legale dintr-o ordonanță nu este interzisă în nici un mod de Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, executarea uno ictu constituind doar o altă modalitate de executare, fără ca acest lucru să însemne că este singura și unica posibilă modalitate de executare pe care Guvernul o poate aplica.

În ceea ce privește accesoriile debitului principal solicitat de cel în cauză, sunt incidente prevederile art. 1531 alin. 1 și alin. 2 teza întâi precum și prevederile art. 1535 alin. 1 din Codul Civil, respectiv prevederile art. 1 alin. 3, art. 2 și art. 3 alin. 2 din O.G. nr. 13/2011 care consacră principiul reparării integrale a prejudiciului suferit de creditor ca urmare a neexecutării de către debitor a obligației de plată, principiu conform căruia prejudiciul cuprinde atât pierderea efectiv suferită de creditor („dani num emergens”), cât și beneficiul de care acesta este lipsit („lucrum cessans”).

Potrivit aceluiași dispoziții, în cazul în care o sumă de bani nu este plătită la scadență, creditorul are dreptul la daune moratorii fără a trebui să dovedească vreun prejudiciu, iar pierderea efectiv suferită de creditor, ca prim element de reparare integrală a prejudiciului, trebuie remediată prin măsura actualizării sumelor datorate cu indicele prețurilor de consum comunicat de Institutul Național de Statistică.

Întrucât în cauză, nu există o scadență prevăzută în cuprinsul O.U.G. nr. 4/2023 privind restituirea sumelor reținute cu titlu de C.A.S.S, dar și având în vedere faptul că raportul juridic dedus judecătii este unul de drept public, respectiv că izvorul acțiunii intimatului reclamant este reprezentat de prejudiciul cauzat de art. XXIV pct. 13 din OUG nr. 130/2021 emisă de Guvernul României ce a fost declarat neconstituțional prin decizia nr. 650/15.12.2022, rezultă că în mod nelegal s-a reținut în sarcina Casei Sectoriale de Pensii a M.A.I. culpa procesuală și producerea unui presupus prejudiciu material intimatului reclamant prin neexecutarea la scadență a unei presupuse obligații fără a se avea în vedere faptul că această instituție nu este emitentul actului normativ vătămător.

Totodată, a învederat că este neîntemeiată opinia conform căreia scadența sumelor ar fi intervenit la data fiecărei rețineri lunare deoarece prevederile constatate ca fiind neconstituționale prin Decizia nr 650/2022 au produs efecte de la data de 01.01.2022, dată indicată în cuprinsul art. XXV din OUG nr 130/2021, până la data publicării deciziei nr. 650/2022 în MOF, respectiv 28.12.2022, când au fost suspendate de drept iar declararea neconstituționalității unor prevederi legale nu are efecte retroactive ca să poată constitui temei pentru acordarea accesoriilor creanței de la data fiecărei rețineri lunare motivat de faptul că fiecare dintre aceste rețineri a fost în mod legal efectuată, iar temeiul restituirii nu este reprezentat de neconstituționalitatea prevederilor care au impus aceste rețineri, ci dimpotrivă, de prevederile OUG nr. 4/2023 care plasează în viitor scadența sumelor de restituit.

În continuare, a invocat jurisprudență relevantă în cauză.

În concluzie, a solicitat admiterea apelului, atât în ceea ce privește excepțiile invocate, cât și din punct de vedere al soluționării fondului, în sensul respingerii cererii accesorii ca neîntemeiate.

În drept, a invocat prevederile art. 470 și urm. din Codul de procedură civilă, precum și toate actele normative invocate în prezentul apel.

Intimatul reclamant nu a formulat întâmpinare.

În probațiune, în apel nu s-au administrat probe noi.

III. Soluția și considerentele instanței de apel

Prin cererea de apel, pârâta critică hotărârea de fond atât din perspectiva modalității de soluționare a excepțiilor procesuale invocate, cât și din cea a dezlegărilor date cu privire la capetele de cerere accesorii.

În ce privește motivul de apel referitor la excepția necompetenței materiale a Tribunalului Constanța – Secția I Civilă, acesta este vădit nefondat, cât timp atribuirea de competență s-a realizat prin s.c nr.34/14.12.2023 a Curții de Apel Constanța, pronunțată în soluționarea conflictului negativ de competență dintre Secția I Civilă și Secția de Contencios Administrativ și Fiscal, ambele ale Tribunalului Constanța.

Astfel, contrar susținerilor apelantei-pârâte, Secția I Civilă nu și-a reținut competența de soluționare a cauzei ci, dimpotrivă, a declinat-o Secției de Contencios Administrativ și

Fiscal, care la rândul său a declinat-o celei dintâi secții, declanșând astfel conflictul negativ de competență.

Acesta a fost soluționat prin s.c nr.34/14.12.2023 a Curții de Apel Constanța - Secția de Contencios Administrativ și Fiscal, care a stabilit competența materială procesuală de soluționare a cauzei în favoarea Tribunalului Constanța – Secția I Civilă.

Cum această hotărâre are caracter definitiv, potrivit art.135 alin.4) C.Proc.Civ., dezlegările sale sunt obligatorii pentru instanțele aflate în conflict, astfel că instanța de primire, Tribunalul Constanța – Secția I Civilă, nu mai putea repune în discuție această chestiune și nici reține, pe baza aceluiași coordonate ale speței, o situație contrară celei statuate prin sentința Curții de Apel.

Aceste aspecte legate de natura litigiului, tranșate pe calea regulatorului de competență, au înrâurire și cu privire la chestiunea timbrajului, invocată de apelanta-pârâtă pe calea motivelor de apel. Astfel, cât timp prin s.c nr.34/14.12.2023 a Curții de Apel Constanța s-a stabilit că litigiul nu este unul fiscal, nu pot fi incidente nici prevederile art.16 lit.b) din OUG nr.80/2013 invocate de apelantă cu privire la timbrajul cererilor în materie de contencios administrativ.

Nici motivul de apel referitor la modalitatea de soluționare a excepției lipsei calității procesuale pasive nu este fondat.

Un prim argument al apelantei-pârâte constă în faptul că această calitate procesuală pasivă ar reveni Guvernului României, ca și emitent al actului prejudiciabil. Acest argument nu poate fi însă reținut, având în vedere că cererea de chemare în judecată nu a fost întemeiată pe dispozițiile art.9 alin.5) din Legea nr.554/2004, potrivit cu care „*Acțiunea prevăzută de prezentul articol poate avea ca obiect acordarea de despăgubiri pentru prejudiciile cauzate prin ordonanțe ale Guvernului, anularea actelor administrative emise în baza acestora, precum și, după caz, obligarea unei autorități publice la emiterea unui act administrativ sau la realizarea unei anumite operațiuni administrative*”. De asemenea, conform principiului disponibilității părților, cadru procesual pasiv a fost stabilit de reclamant, care nu a înțeles să se îndrepte împotriva Guvernului României, pe temeiul art.9 din Legea nr.554/2004, pentru repararea unui prejudiciu care i-ar fi fost cauzat ca urmare a declarării neconstituționalității unei ordonanțe ci a înțeles exclusiv să solicite restituirea sumelor reținute în baza actului normativ declarat neconstituțional.

În ce privește calitatea procesuală a casei de pensii, Curtea apreciază relevante considerente deciziei ICCJ nr.33/24.04.2023 pronunțată în dezlegarea unei chestiuni de drept, prin care s-a stabilit că ”*Termenul de prescripție aplicabil acțiunilor în restituirea sumelor reprezentând contribuții sociale de asigurări de sănătate, reținute din indemnizația de gratitudine prevăzută de art. 4 alin. (4) din Legea nr. 341/2004, este termenul de prescripție de 5 ani prevăzut de art. 219 alin. (1) din Legea nr. 207/2015 privind Codul de procedură fiscală*”.

Este adevărat că situația premisă acolo analizată viza o altă categorie de drepturi, și anume indemnizația de gratitudine, dar relevant asupra speței de față este raționamentul instanței supreme, care se aplică mutatis mutandis și cauzei pendinte.

Astfel cum s-a reținut în considerentele acestei decizii, ”*dreptului de creanță fiscală principală, reprezentând <dreptul la perceperea impozitelor, taxelor și contribuțiilor sociale, precum și dreptului contribuabilului la restituirea sumelor plătite fără a fi datorate și la rambursarea sumelor cuvenite, în situațiile și condițiile prevăzute de lege> (art. 1 pct. 11 din Codul de procedură fiscală) îi corespunde o obligație fiscală principală, și anume <obligația de plată a impozitelor, taxelor și contribuțiilor sociale, precum și obligația organului fiscal de a restitui sumele încasate, fără a fi datorate și de a rambursa sumele cuvenite, în situațiile și condițiile prevăzute de lege> (art. 1 pct. 28 din Codul de procedură fiscală)*”.

În continuare, instanța supremă a reținut următoarele: ”Împrejurarea că, astfel cum s-a configurat în litigiul principal, partea procesuală pasivă în raportul juridic dedus judecății nu este organul fiscal, ci casa de pensii teritorială, cea care a efectuat reținerile, nu este aptă să modifice natura dreptului de creanță la a căruia valorificare se tinde, cu regimul juridic adecvat și asociat acestuia sub aspectul prescripției extinctive. Aceasta întrucât casa de pensii a avut doar calitatea de plătitor, în sensul dispozițiilor art. 1 pct. 35 din Codul de procedură fiscală, adică <persoana care, în numele contribuabilului, conform legii, are obligația de a plăti sau de a reține și de a plăti ori de a colecta și plăti, după caz, impozite, taxe și contribuții sociale>. În realitate, natura creanței este cea care imprimă și natura raportului juridic, care este unul de drept fiscal, chiar dacă în proces nu stă direct organul fiscal, căruia să îi fie opusă obligația de restituire, ci acela care a colectat contribuția, în numele organului fiscal”.

Este adevărat că problema de drept supusă dezlegării a presupus analiza naturii juridice a litigiului, însă Curtea apreciază că acele considerente mai sus citate, dezvoltate de instanța supremă în delegarea chestiunii de drept sesizate prezintă relevanță inclusiv sub aspectul cadrului procesual pasiv, acceptându-se că acesta nu este limitat doar la organul fiscal căruia îi este opusă obligația de restituire, ci că poate sta în judecată în egală măsură și persoana care a colectat contribuția în numele organului fiscal – în speță casa teritorială de pensii.

În susținerea aceleiași idei, Curtea reține cu titlu de exemplu și dispozițiile art.2 din OUG 4/2023, prin care s-a stabilit procedura de restituire a sumelor reținute din veniturile din pensii realizate de persoanele fizice, cu titlu de contribuții de asigurări sociale de sănătate de la data de 1 ianuarie 2022 până la data de 27 decembrie 2022 inclusiv și, potrivit cu care ”Restituirea sumelor prevăzute la art. 1 se face, din oficiu, de către Casa Națională de Pensii Publice, prin casele teritoriale de pensii, precum și de către casele de pensii sectoriale și de către entitățile care plătesc venituri din pensii”.

Prin urmare, în cazul sumelor reținute din veniturile din pensii realizate de persoanele fizice, cu titlu de contribuții de asigurări sociale de sănătate de la data de 1 ianuarie 2022 până la data de 27 decembrie 2022, chiar legiuitorul a prevăzut în mod expres că restituirea se face prin intermediul caselor teritoriale sau, după caz, sectoriale de pensii, aspectele invocate de apelanta-pârâtă fiind unele ce țin de execuția bugetară a instituțiilor implicate, fără relevanță pentru titularii dreptului de creanță (persoanele pensionate) – așa cum corect a reținut și judecătorul fondului

În consecință, din interpretarea Deciziei ICCJ nr.33/2023 și din manifestarea lipsită de echivoc a legiuitorului, care a dispus ca restituirea sumelor reținute din veniturile din pensii realizate de persoanele fizice cu titlu de contribuții de asigurări sociale de sănătate de la data de 1 ianuarie 2022 până la data de 27 decembrie 2022, să se realizeze prin intermediul caselor de pensii, Curtea apreciază că – pentru identitate de rațiune – și în privința sumelor reținute anterior, cu același titlu, poate sta în judecată casa teritorială de pensii care a efectuat reținerea în numele organului fiscal. Prin urmare, în mod corect prima instanță a respins excepția invocată.

În cele din urmă, în ce privește fondul litigiului, apelanta-pârâtă critică soluția prin care a fost obligată la plata accesoriilor, argumentând pe de o parte că acestea ar fi trebuit să urmeze soarta principalului – capătul de cerere privind restituirea sumelor reținute cu titlu de CASS fiind respins ca rămas fără obiect – iar pe de alta că obligația de restituire nu este încă scadentă.

Referitor la primul argument, întemeiat pe principiul „accessorium sequitur principalae”, Curtea reține caracterul vădit nefondat al acestuia, cât timp cererea de chemare în judecată a fost respinsă ca rămasă fără obiect și nu ca lipsită de obiect.

Astfel, în considerentele sentinței pronunțate, prima instanță a reținut că OUG nr.4/2023 a intrat în vigoare *ulterior* înregistrării acțiunii reclamantului pe rolul Tribunalului Constanța, iar procedura de restituire instituită prin acest act normativ face redundantă intervenția instanței.

Prin urmare, la momentul formulării cererii de chemare în judecată, erau îndeplinite condițiile de exercitare a acțiunii civile prevăzute de art.32 C.Proc.Civ., printre care și cea a formulării unei pretenții (obiectul cererii) și justificarea unui interes. Faptul că, pe parcursul judecării, a intervenit un act normativ care a reglementat o procedură de restituire a sumelor reținute cu titlu de CASS a justificat, într-adevăr, în privința capătului principal de cerere, soluția de respingere a acestuia ca rămas fără obiect, fără însă a avea o înrâurire asemănătoare și asupra capetelor de cerere accesorii. Și aceasta deoarece prin actul normativ nu sunt cuprinse reglementări referitoare și la accesoriile debitului principal – CASS restituit, aceasta fiind și rațiunea pentru care intimatul-reclamant s-a adresat instanței.

În legătură cu aceste accesorii – dobândă legală și rata inflației, ele se datorează pentru lipsirea reclamantului de folosința sumelor reținute neconstituțional de la momentul fiecărei rețineri și pentru devalorizarea monedei naționale în raport cu acest moment, nu cu cel al restituirii eșalonate, ce se va realiza conform OUG nr.4/2023.

În mod corect a reținut judecătorul fondului dispozițiile art.1531 C.Civ., făcând aplicarea principiului ”restitutio in integrum”, adică a reparației integrale a prejudiciului.

În dezvoltarea acestui principiu, Curtea reține că rațiunea adoptării OUG 4/2023 și a măsurilor de restituire a sumelor reținute cu titlu de CASS din drepturile de pensie – expusă de altfel chiar în preambulul actului normativ – o reprezintă Decizia nr.650/2022 prin care Curtea Constituțională a admis excepția de neconstituționalitate și a constatat că dispozițiile art. XXIV pct. 11 [cu referire la art. 153 alin. (1) lit. f2)], pct. 12 [cu referire la art. 154 alin. (1) lit. h) sintagma "de până la suma de 4.000 lei lunar inclusiv"], pct. 13 [cu referire la art. 155 alin. (1) lit. a1)], pct. 14 (cu referire la sintagma "venituri din pensii" din cuprinsul titlului secțiunii a 3-a din capitolul III al titlului V "Contribuții sociale obligatorii") pct. 16 (cu referire la art. 1573), pct. 17 (cu referire la sintagma "precum și al veniturilor din pensii" din cuprinsul titlului secțiunii a 4-a din capitolul III al titlului V "Contribuții sociale obligatorii"), pct. 18 [cu referire la art. 168 alin. (1) în privința trimiterii la art. 153 alin. (1) lit. f2), alin. (5) în privința trimiterii la art. 1573 și alin. (71)] și pct. 19 [cu referire la alin. (1) lit. a) în privința trimiterii la art. 153 alin. (1) lit. f2)] și ale art. XXV alin. (1) lit. c) [cu referire la pct. 12, 13, 16 și 18 în privința alin. (1) și (5) ale art. 168 și pct. 19] din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 130/2021 privind unele măsuri fiscal-bugetare, prorogarea unor termene, precum și pentru modificarea și completarea unor acte normative sunt neconstituționale.

Potrivit disp.art.31 alin.3) din Legea 47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale, ”Dispozițiile din legile și ordonanțele în vigoare constatate ca fiind neconstituționale își încetează efectele juridice la 45 de zile de la publicarea deciziei Curții Constituționale, dacă, în acest interval, Parlamentul sau Guvernul, după caz, nu pune de acord prevederile neconstituționale cu dispozițiile Constituției. Pe durata acestui termen, dispozițiile constatate ca fiind neconstituționale sunt suspendate de drept.”

Prin urmare, în termen de 45 de zile de la data publicării deciziei CCR, au încetat efectele juridice ale textelor din OUG 130/2021 ce reglementau în esență instituirea contribuției de asigurări sociale de sănătate pentru veniturile din pensii care depășeau 4.000 lei și obligația plății acesteia pentru persoanele fizice care aveau calitatea de pensionari și se înscriau în ipoteza descrisă.

Lipsind temeiul juridic în baza căruia au fost reținute din drepturile de pensie sumele cu titlu de CASS, ca efect al declarării neconstituționalității prevederilor legale ce au instituit de la bun început reținerea CASS, în mod corect a reținut judecătorul fondului că obligația de restituire a sumelor percepute în baza unui text de lege declarat neconstituțional atrage și

obligăția de reparație integrală a prejudiciului astfel cauzat, conform principiului ”restitutio in integrum”.

Chiar dacă acest principiu este specific, în mod tradițional, efectelor nulității actului juridic, Curtea apreciază că rațiunea acestuia se aplică în mod similar și situației de față, cât timp nulitatea sancționează prin lipsirea de efecte actul juridic încheiat cu încălcarea regimului nulității, iar neconstituționalitatea sancționează prin lipsirea de efecte dispozițiile din legi sau ordonanțe ce contravin Constituției.

Or, repunerea integrală în situația anterioară nu se poate realiza decât prin restituirea sumelor reținute cu titlu de CASS, la aceeași valoare pe care o aveau la momentul reținerii din pensie – efect obținut prin actualizarea acestor sume cu indicele de inflație.

În ce privește dobânda legală penalizatoare, Curtea reține disp.art.1535 C.Civ., coroborate cu cele ale OG 13/2011, în sensul că întârzierea în executarea obligației dă creditorului dreptul la daune-interese moratorii, ce urmează a se calcula până la achitarea efectivă a debitului.

Cum în temeiul OUG 4/2023, pensionarii cărora le-a fost reținut CASS din pensie au devenit creditorii obligației de restituire a acestor sume, înseamnă că aceștia se bucură de toate accesoriile specifice dreptului de creanță, inclusiv dreptul la daune-interese moratorii -în cazul de față sub forma dobânzii legale penalizatoare.

În ce privește întinderea obligației de dezdăunare, Curtea confirmă soluția primei instanțe, în sensul că dobânda legală penalizatoare se va calcula de la data fiecărei rețineri de CASS și până la data restituirii efective a acestora, faptul prejudiciabil fiind tocmai cel al reținerii CASS.

Pentru toate considerentele expuse, având în vedere că niciuna din criticile formulate nu se verifică, în temeiul art.481 alin.1) C.Proc.Civ., Curtea va respinge apelul ca nefondat.

**PENTRU ACESTE MOTIVE,
ÎN NUMELE LEGII
DECIDE**

Respinge apelul civil formulat de apelanta pârâtă **CASA DE PENSII SECTORIALĂ A MINISTERULUI AFACERILOR INTERNE**, cu sediul în sector 4, București, str. George Georgescu nr. 3, împotriva sentinței civile nr. 1367 din 24.04.2024 pronunțată de Tribunalul Constanța în dosarul nr. 8549/118/2022**, în contradictoriu cu intimatul reclamant **BETERINGHE VASILICĂ DĂNUȚ**, cu domiciliul în comuna Costinești, str. Tineretului bl. GGN sc. A, et. 3, ap. 301 și cu domiciliul procesual ales în comuna Costinești, str. Pescărușului nr. 10, județul Constanța, ca nefondat.

Definitivă.

Pronunțată astăzi, 13.11.2024, prin punerea soluției la dispoziția părților de către grefa instanței.

Președinte,
Adriana - Ioana Sincu - Badea

Judecător,
Geta - Cristina Gheorghe

Grefier
Margareta Cioroiu

jud.fond: F.Marcu
red.+tehnored.hot.jud.:AISB
4 ex/ 10.12.2024